

Suureks kujunemise lood

Teie ees on raamat “Elu jälg”, järg aasta varem ilmunud raamatule “Elu jõud”. Raamatus on seekord neli kangelas. Lia Laats. Kalmer Tennosaar. Toomas Sulling. Allar Levandi.

Usun, et seekord õnnestus teistmoodi koondada raamatusse erinevate elualade tunnustatud ja tuntud inimeste suureks kujunemise teed. Elu viimase pika intervjuu andnud Lia Laats ja Kalmer Tennosaar püsivad minu mälus ääretult elujõuliste inimestena. Kuid et nemad enam seda raamatut ise ei näe, pidasingi põhipealkirjana õigemaks “Elu jälg”. Ma ei ole loobunud mõttest, et “Elu jälg. Tuntud eestlaste elulood” on ühe sarja teine raamat ning et tuleb kindlasti ka kolmas, ehk isegi neljas... Millal ja mis nime need raamatud kannavad, ei sõanda praegu lubada.

ENNO TAMMER,
raamatu autor

KATKEND

Lia Laats FILMIELU. “SIIN ME OLEME”

Film “Siin me oleme” võeti põhiliselt linti suvel ja Muhu saarel.

Hullem lugu oli septembri lõpus, kui läksime tagasi paariks võtteks. Siis oli külm. Filmis on üks võte, kus õhtul tuleme lauluga veest välja. Nõmmik ei saanud ega saanud seda võetud, sest tema meelest oli päike kogu aeg vale. Ta otsis ilusat karget pilti loojuvast päikesest.

Sellepärast läksimegi korra tagasi ja Nõmmik sai oma õige päikese alles septembri lõpus. No kui me merest välja tulime, panime kiirelt mõne klõmmu, muidu oleks tõesti külmetanud.

Valusalt jäi meelde ka see kuulustseen, kui ma lakast alla kukun või hüppan. Seda võtet tehti mitu korda. All pidi olema heinakuhi. Iga kord, kui ma alla hüppasin, korjati heinad kokku, saputati laiali ja tehti uus kuhi.

Kuid kord lihtsalt unustati hein uuesti panna ja nii ma kukutasin end peaaegu paljale põrandale. See võte sobiski Nõmmikule.

Kalmer Tennosaar ENTEL-TENDEL-TRIKA-TREI

“Entel-tentel” sündis niimoodi, et lastesaadete toimetusest tulid minu juurde Ülle Puusepp ja Tiit Vahi, et neil on mõte käima lükata lastelaulude sari ja kas ma ei tahaks proovida olla selle saate juht. Nad tegid ettepaneku, et läheme kuhugi lasteaeda ja vaatame, kuidas ma lastega läbi saan, kas oskan nendega suhelda.

Viidigi mind ühte lasteaeda ja tegime seal koos ühislaule. Lastega sain kohe sõbraks ja ju nad seal lasteaias jäid vist minu tegevusega rahule.

Mina leiutasin saate alguse, et koos lapsest saatejuhiga, kelleks osutus südikas Klaarika, loeme seda luuletust: “Entel-tentel-trika-trei/ uhtsi-kaaru-komme-rei/ täna laulavad kõik meil/ sina alustad juhheil!” Nii tegime alati iga saate alguses.

“Entel-tentel” oli ja on minu kõige suurem armastus televisioonitöös. Need laulusaated kuulusid nagu “Horoskoop” ja Valdo Pandi sarigi saadete hulka, mille ajaks lükati lehma lüpsmine edasi ja terve pere kogunes televisiori ette. “Entel-tentel” on üks kõige kirkam kild minu mälestuste mosaiigis.

Toomas Sulling KOERAPOISI ÕPINGUD

Kõike katsetasime koerte peal. Arvestasin kord välja – ei tea, kas julgebki öelda, loomakaitse hakkab pahaandama –, üle 500 koera kasutasime meditsiini arendamiseks. Ajast ette rutates rõhutan, et koeraga katset olid minu jaoks tähtsad ja määravad. Just koera

VAREM ILMUNUD
“Elu jõud.”
Tuntud eestlaste elulood”
Kaljo Kiisk, Valve Krisipuu,
Jaan Talts, Helgi Sallo,
Voldemar Kuslap, Ivo Linna

peal nägin, mida süda endast kujutab. Teisiti ei olnud see toona võimalikki.

Südamekirurgia alles hakkas arenema ning üldine suhtumine oli, et südant ei tohi puutada. Alles koera löigates mõistsin, kui võimas organ on süda ja mõistsin ka, et kirurgiliselt annab südame tegevust parandada ja ravida.

Katseteks kasutatavaid koeri hangiti mitmel erineval moel. Kas võtsime ise tänavalt mõne hulkuva koera kinni või keegi tõi. Vahel juhtus toomisega nalja ka. Kord Linkberg sammus tänaval ja vaatas, et üks koer vantsib temast mööda, nõor järel lohisemas. Linkberg astus nõõrile ja tõi selle koera koerapoistele. Koerapoisteks nimetas ta siis meid, kes me kirurgiaringsis koertega katseid tegime.

Sellele koerale panime veel uued, vene kunstlikud veresooned, aga peagi selgus, et see oli Tartu sõjakomissari koer. Siis oli Linkberg sõjakomissaril peos ja olime meie peos ning koer võeti meilt ära.

Allar Levandi ÄRKASIN NÕIDUSUNEST

Ma olin letargilisele seisule päris lähedal. Minu koostöö psühholoogiga jätkus pärast olümpiat, kuid ta hakkas sekkuma sinna, kus tal üldse ei oleks tohtinud asja olla. Ta tahtis suunata puhtfüüsilist sportlikku treeningut. Ta teatas, et see pole mingi treening, kui trennida alla viiekümne protsendi maksimumist. Ma kuulasin teda. Õnneks organism pidas vastu sellele jamale.

Siis hakkas ta rääkima, et soojenduse tegemine ei ole üldse vajalik. Ma läksin suurvõistlusele üldse ilma soojendust tegemata. Kahjuks juhtus see olema MM. Tegutsesin ja käitusin ebaadekvaatselt. Eirasin treenerite klassikalisi nõuandeid. Kuni lõpuks ikkagi tunnetasin vaistlikult, et midagi on väga nihi.

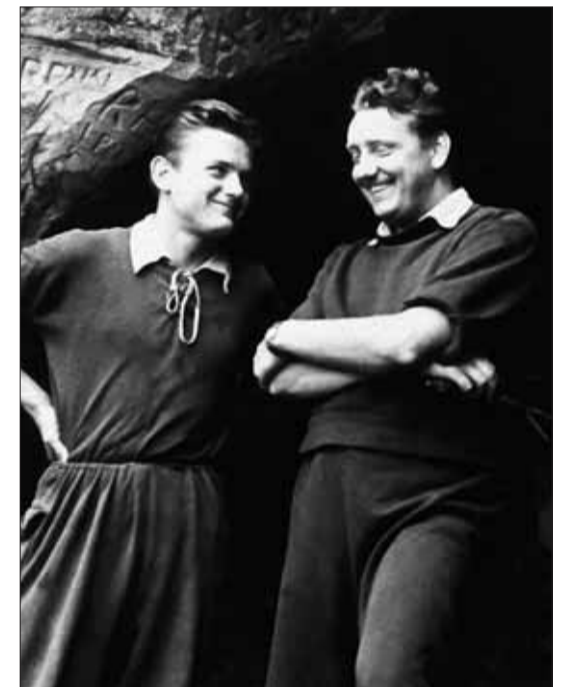
Tasapisi püüdsin ärgata sellest nõidusunest. Ärkasin ka, ühe hooajaga. Edasi läks elu omasoodu edasi, tegin tulemusi ilma psühholoogita.

21-aastane Lia Laats (paremal) Kadrioru tennisväljakul.

16-aastane Toomas Sulling Tartu tuberkuloosisanatoorium-koolis.

Kalmer Tennosaar koos õepoeg Mati Talvikuga 1960ndate alguses.

4-aastane Allar Levandi lasteaia rongijuhina (ees).

E D E T A B E L

Edukamad raamatud jaanuar – märts 2005

Enno Tammer. **Nõukogude aeg ja inimene** 1550
Piret Raud. **Ernesto küülikud** 1500
Juhan Liiv. **Oleksin ma luuletaja** 950
Eesti lapse naljad 920
Jaanus Vaiksoo. **Lumemõll** 915
Reet Made. **Veli Oliver** 900
Kristiina Kass. **Kasper ja viis tarka kassi** 860
Guido Knopp. **SS. Ajaloo hoiatus** 850
Raimond Valgre laulud 820
Barb Whiter. **Mängude entsüklopeedia** 820

KIRJASTUSE TÄNAPÄEV RAAMATUID MÜÜVAD:

Tartu raamatumessil Utlib Market '05

Tartu Ülikooli raamatukogu esisel platsil 5.–6. maini Mattieseni raamatukauplus;

Tallinna Raamatupäevadel

Tallinna lauluväljakul 7.–8. maini Apollo Raamatud.

AS TÄNAPÄEV: Pärnu mnt 20, Tallinn 10141 | faks 669 1891 | e-mail tnp@tnp.ee www.tnp.ee | Väljaandja: AS Tänapäev
Tiina Tammer, peatoimetaja 669 1893 | Tauno Vahter, peatoimetaja asetäitja 669 1894 | Olavi Teppan, toimetaja 669 1895 | Mihkel Mõisnik, toimetaja 669 1892 | Mari Karlson, toimetaja 669 1896 | Leonore Riitsalu, müügijuht 669 1890

